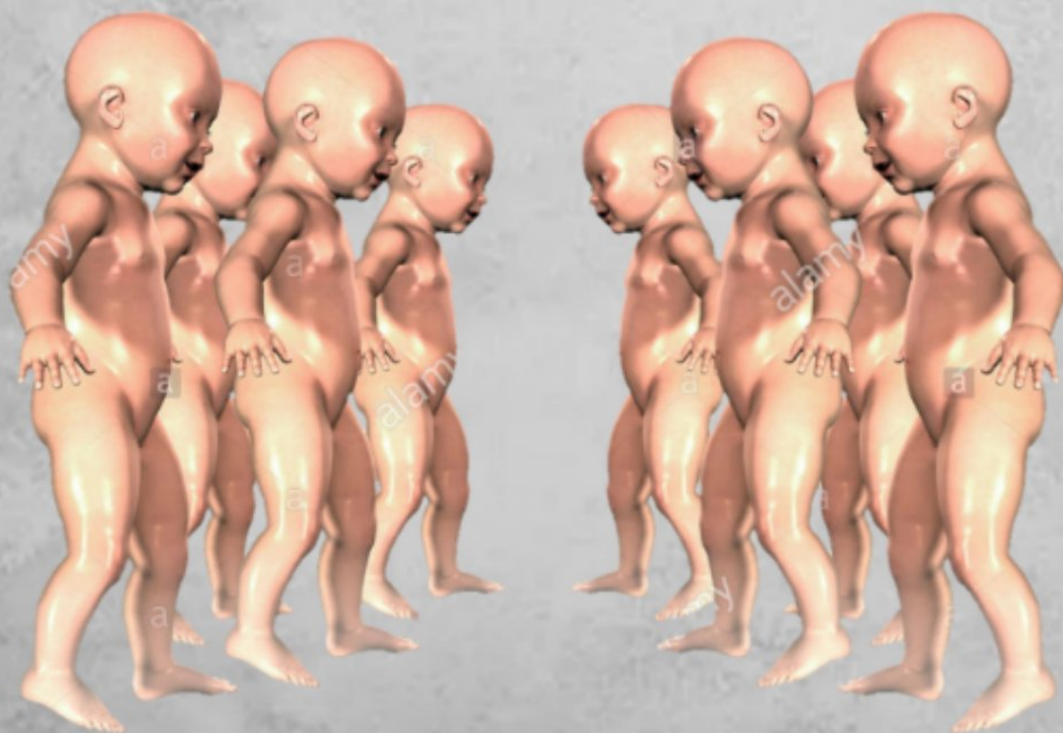

كۆپىكرنا مروققان

ئەرى دژى ھەزا خودايى يە؟

نقىسىن:
عبدالمعز خطاب

وەرگىران:
مىگىن زرار

كۆپىكرنا مرقان

ئەرى دژى ھەزا خودايى يە؟

نقىسىن: عبدالمعز خطاب

وەرگىران: مزگىن زرار

۲۰۲۰

تېيىنى

ناقەرۋكا پەرتووكى دەرىپىنە ژ بۆچوونىن نقيسەرى و
ب كورتكرن قە ھاتىە ۋەرگىران.

ب ناقى خودايى مەزن و دلوقان و سلاق لسەر وى بن يى ھاتىھ ھنارتن وەك دلوقانييەك بۆ جىھانى

ب راستى ناما دكتورايى يا (د. أحمد البدر اوي) مامۇستايى نۆژدارى
يا ژن و زارۋكبوونى ل كوليزا نۆژدارى يا ئەزھەر كو كورتىيا
وى " زانست ب رېقەيە بۆ دروستكرنا زىندييەكى نوى ب رى يا
(فوتوكۆپى)"، بوو ئەگەرى ئازراندا گەنگەشە و قەرقەشان و
ھندەكان ب دەستورەدان د ھەزا خودايى دا و ئىك ژ نىشانىن قىامەتى
حسبىكر!

و پىدقى يە لسەر مە ئەم نە ئازرىن و ب بابەتتيانە رەفتارى دگەل
بابەتى بگەين دا ئاشوپ(ئەندىشە) ھزروبىرىن مە نە فرىن و پاشى مە
شيانا وەرگرتنا تشتىن زانستى يىن نوى نە مینىت، و ئەم نەكەقىنە د
وى شاشىيا ئەورۆپى تىكەفتى دەمى ئەو زانايىن گووتى "ئەرد
گروفرە" سووتى ھەتاكو ئاخافتنا وان بوويە راستى.

و چ تشت وەكى ترسا سەروكى مەزنترىن دەولەتا جىھانى)
كلينتۆن سەروكى ئەمريكا) نابنە بەلگە لسەر قى چەندى دەمى
نەرمەت بووى ب قان پىزانينان و داخواز كرى كو پارە نە ھىتە
تەرخانكرن بۆ قەكولينىن تايبەت ب كۆپىكرنا(لەبرگرتنا) مروقى.
و قى ئەم پتر نەرمەت كرىن، چونكى رامانا وى قەشارتى ھىلانا

سەرکەفتنا زانستی و بئ هیڤیکرنا زانایانه، ئه‌ری دی ده‌وله‌تین دی
ژی ده‌نه دویف؟

ئه‌ف پهرتووکه فی تشتی ترسناک ب بابه‌تیانه گه‌نگه‌شه دکه‌ت و
دیاردکه‌ت ئه‌ری ئه‌ف چه‌نده دژی ئیسلامی یه؟ ئه‌ری ژ راست ئه‌فه
ده‌ستوه‌ردانه د حه‌زا خودایی دا؟ و سنورین هزرکرن و قه‌کولینا
زانستی چنه؟ و بو‌چوونین زانایین مادی و زه‌لامین ئایینی چنه؟
{ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا } [البقرة: ۲۸۶]

[خودایی مه! ل مه نه‌گره ئه‌گهر مه ژبیر کر یان شاشکر]

عبدالمعز خطاب

بهشی نیکی

مروّف دناقبهرا نافراندییان دا

مروّف دوماهیك نافراندی یه هاتیه د هه‌بوونی دا، خودی ههمی
بوونه‌وهر ژ بو خاترا وی نافراندنه و ژ وان بلندتر کریه {وَلَقَدْ كَرَّمْنَا
بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى
كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيلًا} [الإسراء: ۷۰] [ب راستی مه دوینده‌ها نادم
ب ریژ و پروومت خستنه، و مه د هشکاتی و ئاقی دا هه‌لگرتنه و مه
ژ تشتین پاقر رزق دایی و مه ژ گه‌له‌ك نافراندیین خو بلندتر کرنه]
خودی مروّف ژ نهردی چیکر دا بشیت د ههر پارچه‌یه‌کا نهردی دا
بژیت و پشتی مرنی بزقریتی و ژی دهر که‌قیت‌ه‌قه بو پروژا قیامه‌تی
{مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى} [طه: ۵۵]
[مه هوین ژی چیکر نه و دی وه زقرینه تیدا و جاره‌کا دی دی وه
ژی دهر نیخینه‌قه (پشتی مرنی)].

قئجا دهمی گووت: مروّف ژ ئاخى یان ههریی یان ئاخه‌کا هشك هاتیه
چیکرن نهو به‌حسی نادمه، و مروّفین دی ب ری یا جووتبوونی
په‌یدا‌بوونه (ژبلی هه‌وایی کو ژ نادم هاتیه چیکرن) و (عیسا بیی
باب په‌یدا‌بوویه)

{ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا }
[الفرقان: ۵۴]

[و ئهوه یی مروؤف ژ ئاقی چیکری، و کرییه میړ (کو مروؤفانییا
خوینی پی چی دبیت) و ژن (کو خزمانی پی چی دبیت)، و خودایی
ته خودان شیانه]

و دبیزیت: {خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ}[العلق: ۲]] مروؤف ژ پارچه کا
گوشتی یا هه لاویستی چیکریه] و نه گووت ژ دلۆپین ئاقی (یان هیکی
پیتاندی) چونکی دبیت دلۆپین ئاقی (یان هیکی پیتاندی) پارچا گوشتی
یا هه لاویستی تیدا نه بیت. و خودی دبیزیت: {فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ.
خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ. يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ. إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ
لَقَادِرٌ}[الطارق: ۵-۸] [بلا مروؤف ته ماشه بکته کانی ژ چ هاتیه
چیکرن. ژ ئاقه کا ب بلق دهر دکه فیت هاتیه چیکرن، دناقهره پشت
و سینگان دا دهر دکه فیت. ب راستی ئه و ب شیانه لسه زفراندنا وی]

و ئه و ئاقا ب بلق دهر دکه فیت ملیونه ها توف تیدا دچن {أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً
مِنْ مَنِيٍّ يُمْنَى. ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّى. فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ
وَالْأُنْثَى}[القيامة: ۳۷-۳۹] [ئه ری مانه دلۆپه کا ئاقی (هیکه کا
پیتاندی) بوو ژ ئاقه کی کو دچیت (بو ئاف مالبچویکی)؟ پاشی بوویه
پارچه گوشته کی هه لاویستی و چیکر و دروستکر. قیجا هه ردوو
جووت؛ نیر و می ژی چیکرن]. و ئیک توف بتی دگه هیته هیکی و
کارلیکی دگهل دکته و مروؤف ژی دروست دبیت، و
تایه تمه ندیه کا خوره ک ب توفی هاتیه دان کو دیواری مالبچویکی
دگوهریت بو گومه کا خوینی و تیدا دچیت، پاشی کریارا دابه شبوونا
خانان دهستیپدکته.

و تَوْفَى د گۆنئ زهلامی دا کورپه ژئ دروست نابیت ههتاکو
 دگههته هیکا ژنی، و خودئ دشیئ کوران یان کچان بدهت، یان
 ههردووکان پییکفه یان ژئ مروقی خرش (نهزۆک) بکعت، ئانکو
 ههمی پیدانین وی نه {لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ
 لِمَنْ يَشَاءُ اِنَاثًا وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ. اَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَاِنَاثًا وَيَجْعَلُ
 مَنْ يَشَاءُ عَقِيْمًا اِنَّهُ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ}[الشوری: ۴۹-۵۰] [خودانی یا ئەسمان و
 ئەردی یا خودی یه، ههه تشتی بقیئ د ئافرینیت، ههه ئیکی بقیئ دی
 کچان دهتی، و یی بقیئ دی کوران دهتی، یان دی ههردووکان پییکفه
 دهتی (یان دی کته نیر و می پییکفه -نیرهمۆک-) و ههه ئیکی
 ههزبکعت ژئ دی خرش(نهزۆک) کعت]

و مروقی ژ تیکههلا ئافا زهلامی و ژنی دروست دبیت و ژیان تیدا
 بهلاف دبیت {هَلْ اَتَى عَلَى الْاِنْسَانِ حِيْنٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَّذْكُورًا.
 اِنَّا خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ اَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيْهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيْعًا بَصِيْرًا}[الإنسان:
 ۱-۲] [ئەری دەمهك بیه مروقی دا هاتیه کو هنگی تشتهکی وهها
 نهبوویه بهیته بهسکر. ب راستی مه مروقی ژ هیکهکا پیتاندی یا
 تیکههل دروستکر و مه کره بهیسهه و بینهه]. و د گووتنا خودی دا
 {ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُّخَلَّقَةٍ}[الحج: ۵] [پاشی ژ
 ههلاویستییهکی پاشی ژ پارچه گوشتهکی چیکری و نه چیکری]
 یا چیکری کورپهیه، و یا نه چیکری ویلاشه، و چ کورپه بی
 ویلاش نابن، چونکی ئەو خوارنی ددهتی.

و خودی ههه ههفت قوناغین دروستبوونا کورپهیه د زکی دایکی
 دا دیارکرنه، و خودی لسهه زمانی نوح س.خ گووتیه: {وَاقَدْ خَلَقْكُمْ
 اَطْوَارًا}[نوح: ۱۴] [و هوین ب چهه قوناغهکان چیکرنه] ئەو ژئ

خودی د قی گووتنا خو دا پروونکرنه {وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ. ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ. ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ}[المؤمنون: ۱۲-۱۴] [مه مروڦ ژ هیځینی هیری چیکر. پاشی مه کره هیکه کا پیتاندى د جهه کى جیگیر دا، و پاشی مه نهو هیکا پیتاندى کره هه لاویستی (ب دیواری مالچویکی فه) و پاشی مه نهو هه لاویستی کره پارچه گوشته ک و پاشی مه نهو پارچه گوشت کره ههستی، فیجا مه ههستی ب گوشتی داپوشی و پاشی مه کره نافراندیه کى دی، فیجا پیروزی بو خودای؛ باشتین نافرینر].

پاشی دوو قوناغین دی دى هیڼ {ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ. ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تُبْعَثُونَ}[المؤمنون: ۱۵-۱۶] [پاشی ب راستی هوین دى پشتی قى هه مرڼ و ل روژا قیامهتى دى هه رابڼ]. چپکا ئافى (یان هیکا پیتاندى) ئیکه قوناغا کورپهیه، پاشی هه لاویستی دهیت (هیکا پیتاندى د دیواری مالچویکی د چه قیت و پیڼه دمینت و گه شه دکهت) {مِنْ أَىِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ. مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ. ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ. ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ. ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنْشَرَهُ}[عبس: ۱۸-۲۲].

و مروڦ دسهر لاوازی یا خو را، دهمى بهیز كهفت دى ل دژى سهروهرى خو یاخى بیت، و دى هیته گوهرین بو نافراندیه کى نه رحه ته کمر و قهرقه شکار و هه فرکار کو سوپاسی یا چ

نیعه مهتان ناکهت و ئه رکئی وئ جیهی ناکهت {أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ
أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ} [یس: ۷۷].

و د نهپه نیی دا وئیی مروقی دهیته دروستکرن و هه ر تشته کی پیقه
گریدای {هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ} [آل عمران: ۶] [ئهو خودایه یی وئیی وه د مالبچویکان دا
دروستدکته وه کی وی دقئیت، چ خودایین دی نینه ژبلی وی، ئه
سه ردهست و کاربنهجهه].

مروف ب لاوازی ژ دایکدبیت و پشت ب کهسین دی دبهستیت،
پاشی بهیز دبیت، و پاشی دزقریته لاوازی و پیراتیی ههتاکو دمریت
{اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ
قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ} [الروم: ۵۴].

و لهش دی دهست ب گهشی کهت، پاشی خودی دی عهقل ری و
هوکارین ههستییکرنی دهتی {وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا
تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ} [النحل: ۷۸]

و چیدبیت مروف د زکی دایکی دا بمریت، و دبیت پشتی
ژدایکبونئ بمریت، و چیدبیت بژیت ههتاکو دبیته گهنج و بهیز
دبیت و تهمنی وی دریژ ببیت ههتا دگههیته پیراتیی و دزقریتهقه
زاروکهک وهک بهری {وَنُفِّرُ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ
نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَى أَرْدَلِ
الْعُمْرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا} [الحج: ۵].

و کورپه د سۍ تارياتيان دا دروست دبیت، زانا لسهر
 رېکنه کهنه، هنده کان گووتیه: (گۆن و هیك و مالبچویك)،
 هنده کان ژى گووتیه: (تاریاتی یا زکی و تاریاتی یا مالبچویکی و یا
 تویرکی) و تویرکی شلهیهك تیدا هیه کورپه د پاریزیت {يَخْلُقُكُمْ
 فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِّنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ} [الزمر: ۶].

و پیغمبر س.خ دروستبونا مروقی د مالبچویکی دا وهها دهر دبریت
 [[هر ئيك ژ وه چل روژان د زکی دایکی دا د مینیت، پاشی دى
 بیه هه لاویستیهك هندی وان روژان، پاشی دى بیه پارچه گوشتهك ژى
 هندی وان روژان، پاشی دى فریشتهی هنیریت دى روحي دهتی] و
 نهغه نهینی یا ژفانی ژنی یه (ئهو دهمی نابیت تیدا زهواجی بکته) بو
 ژنا بهر دایى و ئهو ژنا زهلامی وى مری.

و پیغمبر س.خ دبیریت: [دهمی چل و دوو شفق بسهر هیكا
 پیتاندى دا (د مالبچویکی دا) دهر باز دین، خودی ملیاکهتهکی بو
 دهنیریت، و دى شیوهی دهتی و بهیستن و دیتن و پیست و گوشت و
 ههستیین وی چیکته، پاشی دى بیریت: ئهی خودی ئهری نیره یان
 مییه؟ قیجا خودی دى فهرمانی دهت (کا ببیه کور یان کچ) و
 ملیاکته دى نفیسیت...].

و مروف ب جوانترین شیوه هاتیه ئافراندن، و نهخوشیین بوماوهی نه
 گهشتنی {لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ} [التین: ۴]. و مروف ئیکه
 ژ فان دووان: یان دى راستهری بیت یان ژ ری لادهت {إِنَّا هَدَيْنَاهُ
 السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا} {وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا. فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا
 وَتَقْوَاهَا. قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّاهَا. وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّاهَا} [الشمس: ۷-۱۰]]
 سویند ب نهفسی و ئهوی چیکری. و باشی و خرابی نیشادای. قیجا

ههركهسهكی نهفسا خو پاقر راگرت دی سهر فهران بیت. و ههركهسهكی پیس كر (ب گونه هان) دی زهره رهنه د بیت].

و مروّف گهلهك جاران دانپیدانی ب نیعمهتین خودی ناكهت و سامانی وی دی وی بسهر دا بهت و بیته شاهد لسهر قی چهندی {الإنسان لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ. وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ. وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ}[العاديات: ۶-۸]] ب راستی مروّف بو خودایی خو نه سوپاسداره. و نهو ب خو لسهر قی چهندی شاهده. و نهو گهلهك ژ سامانی هزردكهت].

و د مروّقی دا حنیر ههنه {وَفِي أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ}[الذاريات: ۲۱]. و پهنجهمور (سهرین تلان) حنیره كه {أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَلَّنْ نَجْمَعَ عِظَامَهُ. بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ}[القيامة: ۳-۴]] نهري مروّف هزردكهت نه ههستیین وی كۆم ناكهین؟ نهخير نه وههایه! نه دشین سهری تلین وی چيكهینهقه] نانو مروّف تهوهری گهردوونی یه، و ههمی بونهوهر د خزمهتا وی دا نه، و خودی شیان دانی بو بندهستكرنا وان و مفا ژی دیتنی {أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِي وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا أَعْلَاهُ مَعَ اللَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ}[النمل: ۶۱].

دهستپيكا گهورينان د لهشي مروقي دا

هر ژ دهمي داكهفتنا مروقي بو سر نئردى مروځ كهفتيه بهر
مهترسى و ئالنگارى(قهخوازى)يېن مهزن، چ ژ لايى گياندارين
نيچيركهريان ژ نهخووشيېن قهشارتي يان ژ برين و پيكانان د
شهرى دا، يان د چارچوځى كارى دا، و گلهك مروځ بوونه قوربانى
قان نازاران و نهشيانه خو چاره بكهريان ژ خو دويربيخن. مروځ د
شكهفت و كوټان دا دژيا و چ ريكيځ چارهسهرى و دهرمان
نهوون بو كيملكنا نازارى.

و مروځى سهرتايى ب درندهيى روى ب روى مهترسيېن ژينگهه
بوويه كو د هيزا ددان و دهست و زهقهكهځى وى دا دياردبيت، و
عهقلى كار نهذكر، كيملك نهبيت.

و وهختى مروځى ناگر قهديتى و گوشت سوركرى و دلخوش بووى ب
قى چهندي، گوهرين د ددانين وى دا چييوون و ههروهسا د مستا وى يا
ناسنين ژى دا يا كو گياندراسي د كوشتى، و ژ بهري لاوازر ليهاتن
و نئدى پتر عقل ب كارئينا.

ب لى زقرين بو وان پهيكرين مروځانيېن هاتيه قهديتن نهف وينهيه بو
مه روون دبیت؛ بهژن بلندبوو، گلهك ب موى بوو، كيلىب و ددانين
مهزن ههيوون، خودان پي و تلين مهزن بوو. پاشى دهست ب

پاشقهچوونئ کر و بلنداهی یا وی کیم بوو و ددانین وی لاواز بوون،
 و ل فیره خانی دانان بو خویاراستنی ژ گیاندارین نیچیرکەر و
 خشو کین مەزن، و پشتی کو مستا خو یا پیلایی بو شکاندنا
 دوژمنین خو ب کار دئینا، ئیدی دەست ب بکار ئینانا چهکی بهری
 کر، پاشی پیشکەفت بو چهکهکی کوژەک (وەک تیر و کفانان)، و
 ب کار ئینانا ئاسنی ئیدی بوو یه خودان چهکهکی ترسناک {وَأَنْزَلْنَا
 الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ} [الحديد: ۲۵].

و پشتی کو پشت دبهست ب نیچیرا گیاندار و ماسییان ئیدی هاته
 قهگوهاستن بو چاندن و مفا وەرگرتن ژ ئاڤا کانی و پروییار و بارانان
 (و چاندنی مروڤ پالدا بهر ب جیگیر بوونی، چونکی ب ههیقان ل
 ههیقیا بهر ههمی د مان) و ئیدی کهفته دویڤ گژوگیا و زهقیان. و ههر
 قوناغهکا مروڤ تیدا د هاتیه قهگوهاستن، هندهک گوهرین د لهش و
 شیوه هزر کرنا وی دا پهیدا دکرن، ههروهسا د ریکی ب
 کار دئینای ژی.

قه‌دیتنین بهر بوویان (حفریات) په‌رسەندنا مروڤی نیشا مه ددهت
 (مروڤی چاخی بهردین) جوداهی ههیه ژ (مروڤی پشتی قه‌دیتنا ئاگری)
 و ژ (مروڤی سه‌ردهمی هه‌لمی) و ژ (مروڤی چاخی که‌هره‌بی) و ژ
 (مروڤی چاخی ئه‌سمانی).

و ژ ڤان دویڤچوونین بو‌ریی پروون دبیت کو مروڤ د لاواز بوونه‌کا
 به‌ردهوام دایه، چونکی ئیدی پشت ب زه‌قله‌کین خو نابەستیت
 (قوناغین دویر ب پییان ناب‌ریت) و (ل چیا یین بلند سه‌رناکه‌ڤیت)
 به‌لکو (نیعمه‌ت و ژیانخو‌هشیی زی‌ده تیر کریه) و (ریکی پهیوه‌ندی
 و قه‌گوه‌استنی) مروڤ ژ لقینی ئیخستیه، کو پروی ب پروی هندهک

نهخوہشیان دبیت بهرہباہین بهرئ نہ دیتہ، و چونکی ژ ناخی
 سرۆشتی یی راست دوبرکھفت {فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ
 عَلَيْهَا} [الروم: ۳۰] و ژ یاسا و سنۆرین خودی دهرکھفت، خودی ژ ی
 تووشی نهخوہشیان ترسناک کر وهکی (نایدز) کو دبیتہ ئهگهری
 کیمبوونا بهرگری یا لهشی و دبیتہ ئهگهری مرنی، ئهقه ژ بهر کو
 مروقی خرابی و دهمه نیسیین نهئاسایی نهجامددان. و دهمی مروقی ژ
 تشتین ئاسایی دهرکھفتی (و هویرکی هستیین چیلان دایه چیلان)
 بوو ئهگهری (نهخوہشیان دینبوونا چیلی) و بهریتانیا دهستکهفتیهکی
 مهزن ژ دهستدا کو ب بازارگانی یا گوشتی ب دهستقه دهات. و خودی
 راست گووت {وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ} [الطلاق: ۱].

پیشکهفتنا نوژداریی

مروقی ب سرۆشتی خو و وان نهینیین خودی دایی، مفای وهردگری ژ
 ههر تشتهکی ل دهورو بهرین خو و ههر تشتی چاقی وی پی
 بکهفیت، و فیانا تشت دیتی لسه زال دبیت (و زانینا ی نوی دبیتهقه)
 بهروفاژی ئافرانیین دی کو زانینا وان سنورداره، ههتا مهلائیکهت
 و ئهجنه ژ ی (ژ بهر هندی خودی ئادم دانا جهی ماموستای و
 مهلائیکهت دانانه جهی خویندکاران).

دهمی مروقی بریندار دبووی تیپینی دکر کو ب دانانا ههریی لسه
 برینان خوینرژیان رادوهستیت، و برین بهریکفه دچیت ههتا کو

چېدبېتهځه، و گهلهك تشت تاقېكړن كو هاريكاري يا وي دكر بو
دەرمانكرنا نازار و وچارهسركرنا برينين خو.

ب نازارترين تشت مروځ تووش دبووي شكهستنا هستيان بوو، چ
ل دهستي يان ژي لنكي، و قئ چهندي مروځ ژ لقيني دئخست،
ههتاكو هوستا قهديتي و هست ب نارامي كړي. و گهشهپيدا و
هيزا لهشي وي ههڅكار بوو كو لسر ب نازارترين برين و
شكهستنا هستيان دا زال ببیت. و ب بورينا دهمي كهسين ژيهاتي
دياربوون د چارهسركرنا نهخوشتيان دا، و ژيانا خو بو تهرخانكر.
و ل نهگهرين سفكرنا نيشان گهريان، و نافي ل كړوگيا و
ههرتشتي ل دهوړوبهرين خو قهدا ب مهبستا مفا ژي ديتني بو
هيوركرنا نازاران، و گهشه پيدا.

و (مسرپين كهفن) شارهزابوون د نوژداري يا مروځي دا و گهلهك ژ
نهخوشتيان چارهكرن و هستي قهگرتن، و مفا وهرگرت ژ ههمي
كړوگياپين خودي ل ناخا وان داڼي، و قورچ(پر)ين دهرمانان زانين، و
كههشته قهديتنا قهخارنهكي كو هشين مروځي دبهت دا كو خو لبر
چارهسيري و نشتهرگيري و زفراندنا هستيان بو جهي وان بگريت.
و پروونترين بهلگه لسر قئ چهندي داهينانا (مومياكرنا مريان)؛ ب
دهرئينانا وان بهشين لهشي يين دبنه نهگري گهنيووني و ب شووشتنا
كلين(خلولاهي)يان ب هندهك گيراوهيان كو لهشي وهك خو دهيليت
بيي كو خاف ببیت(ژيکقهبرييت). و هر كهسي تهماشهي مومياپين
كهفن بكهت د موزهخانان دا، دي تشتين سهر و سهمهره بينيت،
ههروهكي د قئ دهمژميري دا هاتنه قهشارتن (و هوڼهري
مومياكرني ل نك مسرپين كهفن هيشتا وهك نهيني يهكا داخستي

مايه. و تهرمين نوکە د شيان دا نينه بو پتر ژ چەند ههيقهکان بيمين
د بهرگرين مهزن دا و دگهل ريکين زانستی يين پيشکهفتی ژي.

و ئيسلامی ئەق جورە قەكولينه قەدهغه نهكرنه، بهلكو پشتەقانی
ليكریه بو گەشەپيدان و بكارئینانی د خزمەتا مروقاتی دا، و دبیت ل
بیرا مه بیت دەمی پیغەمبەر س.خ دیتی (تميم الداري) مزگهفت
پروونكریه ب ههلكرنا شهمالكان و بهری هنگی موسلمانان د تاریی
دا نقیژ دكر، گووتی: "ته ئيسلام پروونكر، رووناھی یا خودی لته بیت
ل دونیا و ئاخرهتی". چونکی رووناھی چاقان ئارام دكهت و
بینفرههیی ددهت بهروقاژی تاریاتی. و ههر تشتی دلخوشی بو مروقی
تیدابیت و ژ ئازارین وی کیم بكهت ئيسلام پشتەقانیی لی دكهت.

بهشی دووی

زارۆكبوونا قهیسهریی؛ وهرگهرانهك د جیهانا نوژداریی دا

ژیانا مروقی پیدقی یه ههر بهردهوام بیت، و ل قیره ههقرینی و زارۆكبوون پیدقی یه، و مروق گهلهك دلخوشه كو ژدایكبوویهك ناقي وی ههلبگریت و ناقساخ بمینیت.

زارۆكین كور جهی دلخوشی یا دایكوبابان بوون، لی ل دهمی ژدایكبوونا كچان خهم و ئازاران لسه دیمی دایكوبابان رهنگهدهدا. و ئەف چهنده هند پروون بوویه دناق عهره بان دا ههتاكو ژدایكبوویا كچ پروی ب پروی بنئاخكرنی دبوو ب ساخی بیی چ گونهههك، یان ژی دا باب سهرشور بیت ههروهکی تاوانهك نهجامدابیت، و قورئان قی چهند پروون دكهت {وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنْثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ. يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ} [النحل: ۵۸-۵۹] [و دهمی مزگینی یا ژدایكبوونا كچان دگههیه ئیك ژ وان دیمی وی رهش و تاری دبیت و قی چهندی قههشیریت. ژبهروی مزگینی یا نهخوش خو ژ خهلكی قههشیریت (و هزارا خو دكهت) ئهرو ب سقکی بهیلیت یان ژی ب ساخی بنئاخ بكهت، چ پیسه حوكمه ئهو دكهن]

و ئەف نەرىتى پىس ھىشتا مایە د سەردەمى مە دا کو کچ و کور
و ەكەھف لىھاتنە د ھەر مافەكى دا و ژن تىدا بسەر كەفتىە و
بلندترین پلە و پایە گرتنە دەست.

كچ ھەقزىنى پىكدئىنىت و پشتى چەند ھەفتىيان پرسىار ددەنە دویف
ئەرى تو ب دووگيان بووى يان نە؟ و ب قى چەندى دى ل ھىقىا
دووگيانبونى بيت، و ئەگەر پرویدا دى ل ھىقىى بن دا ئەف كورپە
بەيتە دونىايى.

و كرىار زارو كبونى ب شىو ھىەكى سەرەتايى بوو، و ئەگەر
ھەبوو مالبچويك پىس ببا و دايك ببایە نىچىرا تايى، پاشى زارو كبون
پىشكەفت، و نوژدار پروى ب پروى وەستىانى دبون ژبەر
سەرو بەرىن كورپەى كو گەلەك جاران سەروژىر بوون و لنگىن وى
شور دوون و ب زەحمەت بوو سەرو بەرىن وى دروست بكەنەقە، يان
ژى بو دايكىن لاواز يان دايكىن نەخوشى يا دلى ھەى و خو ل بەر
ژانان نەگرن و بمرن و زاروك ژى بمرن.

پاشى نوژدارىيا زارو كبونى پىشكەفت، و ئىكەم نوژدار شىا ب
ئامىرىن سەرەتايى زكى قەكەت و زاروكى دەر بىنىت و گریدەتەقە
ھەروەكى جلەكى قەددرویت، و ب بەر ھەمئىنانا نویتىرین دەزگاھان
ئىدى ژدايكبونا قەیسەرى بوویە پترىن، و ئاسانتر لىھاتىە ژ
نشتەرگەرىيا راكرنا پروىقىكا كورە لىھات.

و زانست پىشكەفت و دەزگاھىن تىشكا تىلەقزىونى شىان وىنى
كورپەى د زكى دايكى دا بگرن و بزائن نىرە يان مىيە، بەلكو

نۆكه نشتەرگهرييا قهيسهرييي دهيته كرن و دايك ب ئاگههه و
چاقديري يا شاشين تيلهقزيوني دكهت بو ديتنا نشتەرگهريي.

هاتيه نافكرن ب [قهيسهريي] چونكي ئيكم جار هاتيه ئهجامدان
بو ههقزينا قهيسهري، و قهيسه ئامادهبوو سهري دختوري بيخيته
ئهردي ئهگه هات و نشتەرگهريي شكهستن ئينا. و ئهگه ئيكم
نوژداري حهزيكهرئ دلوقاني و مروقاتي نههاتبايه پيش و ئيكم
تاقيكرن ئهجام نهدابا، نهو مروقاتي دقي نيعمهتي دا نهذبوو، و
ئهگه لهشكهري زانايان د تاقيكههان دا نهبوونا بو ئهجامدانا
تاقيكرنان ئهف پيشكهفتنا پزيشكي يا مهزن روينهdda. و ئهگه
كونگرين زانستي نهبوونا كو نيشكي هزرا مروقاتي تيدا دهيته
پيشكيكشن و مفا پيگهورين تيدا دهيته كرن نهو ئهف ههمي
خوشييه نهذبوو، دقيت ئهفه ههمي ژ دلسوزي و خوپاريزي و دلوقاني
دهرچيت، و خودي دييژيت: {وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ
خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ} [البقرة: ١٩٧].

هاوینن چاقی یین نویسهك؛ وەرگهرانهك د جیهانا دیتنی دا

و چاق ژى ژ حنیرین خودی یه د مروقی دا {أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ. وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ}[البلد: ۸-۹] [ئهری ما مه دوو چاق نه دانی. دگهل زمان و دوو لیقان]. چونکی کوئهندامی دیتنی یه و بیی وی دونیا دی بیته تاریاتی {وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ. وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ. وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ}[فاطر: ۱۹-۲۱].

و چاق دکهفته بهر توز و وهستیانی، و چیدبیت مروق دیتنا خو ژ دهست بدهت بیی کو کس بشیت رزگار بکهت.

و ب راستی ئیک ژ نوژدارین عهره ب [حهسن کورئ ههسهم] زانایی دیتنی (البصریات) شیا ئیکهم بهرچاقکا پزیشکی دروستبکهت کو هیزا دیتنی چهند جار و چهند جار ان هندی بهری لیبکهت.

و هاوینه و ماددین وی پیشکهفتن و (دووربینی) و (کورتبینی) و (قیری) و (ناریشین تور ا چاقی) هاتنه چارمهسر کرن. لی بهرچاقک ب وی شیوی بهرناس نهگهرا شکستن و مهترسییان لسهر ههبوو ب تایبته بو زاروکان. ههروهسا هندهك ژن ژى ژ بکارئینانا بهرچاقکان د رهقن چونکی ئاماژمیه بو ههبوونا کیماسیه کی د چاقی دا و جوانی یا دیمی وان تیکددهت. و پیدقی بوو نهف مهسهله بهیته چاره کرن، قیجا زانا گههشتنه داهینانا جوره کی ژ هاوینان، د نازک و هویر کو د چاقی دا دهینه دانان ب سهرپهرشتی یا نوژداری و د شیان دایه بهینه راکرن و پاقر کرن. ههروهسا زانا سهرکهفتن

ب داهینانا هاوینین ږهنگاورهنگ ل دویف داخوآزا نهخویشان، و هیزا
لځاندنا ږهشکا چاځی دا مروقی، و ههمی ږهنگ ب خوقه گرتن (شین،
ږهش، قه هوایی) لی ب تاقیکرنا دیاربوو کو ئەف چهنده
مەترسییه که لسه نهخویشی ئەگەر ل دویف ږینمایین دختوری
نهچیت بو پاقر کرن و گهورینا وان. و دبیت ببیته ئەگەری نهخویشین
ترسناک بو چاځی و ههروهسا گهورینان د ږوخساری مروقی و ږهنگی
چاځان دا پهیدا دکەت، و ئەم دزانین د مولهتا گهشتکرنی (ڤیزا)یی دا
نامازە ب ږهنگی چاځی دهیته کرن ڤیجا خەلک دشین سهختهیی بکەن
ب گهورینا ږهنگی چاځی، و چند دوسیین وهها هاتنه گرتن چونکی
شاهدان ږهنگی چاځی پشتراستکربوو و ئاشکراوو کو هاوینه هاتنه
گهورین.

چاځ: حنیره که د مروقی دا {أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ. وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ} [البلد:
۸-۹] و ههروهسا زمان و لیف ژی. چاځ بو سهری و خواری و لای
چهیی و راستی دلڤیت دا ژ ههمی ئاراستان قه ب بینیت، و د
کهلینه کا کویر دایه کو ژ ڤیککهفتنا دیاریزیت، و برهو
(بروی) د سهردانه کو ژ خوھی دیاریزن، و ل دهمی نځستنی مژیلانک
(فهرووزه) دکهفته سهر و ژ میشوموران د پاریزن، و ږوندک
(هیستر) بهیزترین بارانه بو چاځی، و ماددین مەترسیدار ژیک
ڤادڤیریت، و ږهشکا چاځی تهنگ و فرهه دبیت ل دویف هیزا
ږووناھیی کو دگههیته چاځی، و هاوینهک ههیه وینهی لسه تورا
چاځی دروست دکەت ههروهکی ئامیری وینهگرتنی، و وەردگیریت
(قه دگوهیزیت) بو مهژی.

و چاف خودیکا مروقی یه و بارودوځین کهیف و خهم و نازار و ترس و ترسنوکیی تیدا رهنګه‌ددهن، قیجا دهربرینا چافی بهیزتره ژ زمانی، و خودی ترسا مروقی ل روژا قیامه‌تی ب فی رهنګی سالوځدهت {فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ}[القیامة:۷].

مالچویک: خودی ههمی پیدقیین نیمناهی دانی و ل باشتین جهی شووره‌کری(قه‌لغانکری) ب هستیان دانایه دا کورپه بهیته پاراستن ژ کارتیکرنین دهره‌کی.

مه‌ژی: بنگه‌هی ریفه‌بریا گشتی یه، فرمانان بو ههمی نه‌ندامان دهردکته، و په‌یامان وهردگریت و چاره‌سهر دکته ب ری یا هزاره‌ها وینه‌یین کو ب ری یا ملیونه‌ها دهماران دهینه‌گرتن و ل سهرانسهری له‌شی به‌ربه‌لاقن.

پیست (پوست): بنگه‌هی هستکرنی یه، و ههمی کریار و گووتنن مروقی لسهر تو‌مار دکته، و ل روژا قیامه‌تی شه‌ده‌ییی لسهر ددهت {وَقَالُوا لَجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ}[فصلت:۲۱] و له‌شی دیاریزیت و خو‌هی دهردهت، و پلا گهرمییا له‌شی د خاله‌کا جیگیر دا رادگریت.

گوهرینا ئەندامین لەشی؛ پیشکەفتەك د خزمەتا مروقاتیی دا

نۆژداری یا سنۆردار بوو د چارەسەکرنا ھندەك نەخوشتین جوړاوجوړ دا، و ھندەك دۆسیە ھەبوون چ چارە بوو نە ھاتبوونە دیتن وەك (ژکارکەفتنا گورچکان- گورچیسکان-) یان (ئیشین دلی) قیجا چ ژبەر لاوازی یا زمانان(صمامات) یان ژبەر ڕاوەستانا خوینەنەران، و گەلەك ژ وان دمرن یان ژى د ئازارەكا دژوار دا دژیان.

و زانایان قەكولین کرن و سەرکەفتن ئینا د (قەگوهاستنا گورچکى) ژ مروقهكى بۆ مروقهكى پشتی شروقهكرن و گرتەبەرا ڕیوشوینان. پاشی پیشقەچوون و شیان (دلی دەستکرد) دروستبکەن و پاشی دلی ژ کەسەكى ژنوی مری بۆ کەسەكى زیندی قەگوھیزن، و زانایین مسری داھێنان د قی چەندى دا کر و پیشەنگى وان [دکتۆر مەجدى یەعقوب]ە، و قی چەندى زانا ھاندان کو قەكولینان بکەن بۆ قەگوهاستنا ئەندامین لەشی وەك چاندنا ددانین مرییەكى بۆ زیندییەكى و پنیکرنا ھەستیان و گەلەك تشتین دی کو نھو ئەم ھەمی دزانین.

و ل ئەورۆپا و ئەمریکا بانك ھاتنە دانان بۆ پاراستنا ئەندامین لەشی یان بۆ خەلكى ئەگەر بقییت ئەندامین لەشى خو پیشكیش بکەن، و ھیڤییا ژیانەكا باشتەر دا وان نەخوشتین دناڤ ئازارەكا دومدریژ دا. و ئەقە ژى ژ خودى یە {وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا}[النساء: ۱۱۳].

قى بازارگانى يا ب قەزانج دزىكەر و بازارگانىن مرييان هاندان بۇ
ژىكرنا (برينا) ئەندامىن مرييان يان ژى كوشتنا مروقان و ژىكرنا
ئەندامىن وان و پروونتيرىن بەلگە ژى كوشتنا زارۆكايە، كو پشتى
كوشتنى ھەستىي سەرى وان دكەنە ھویرك بۇ ئالۆدەبوو (مدمن) ین
ماددىن بېھوشكەر؛ بېھنا وى ھەلدكېشن و ھەست ب خوشىي
دكەن، پاشى مرن ب دويق دا دەيت.

ژبەر گرنگى يا گورچكان ئەم دبىنين گەلەك كەسین دلۆقان خو ب
ئىك گورچك دەيلن و يا دى پېشكېشى دايكا خو يان كچا خو يان
ھەقالى خو دكەت، و ھندەك ژى دكەنە خىر ب ناقى مروقاتىي و
ئەقە ژى كارەكى ماقويلە (و مروق دشىت ب ئىك گورچك بژيت).

و ھندەك جاران ژ تەماعى يا پارەى كومىن چەتەيان رادىن ب
كوشتنا كەسەكى و ئىكسەر تەرم (كەلەخ) ى وى قەدگوھىزن بۇ
خەستەخانەيىن تايبەت و خودان ئامادەكارىين مەزن بۇ قى چەندى و
گورچك و دل و چاڧ دەينە قەگوھاستن، و نەخوھش ل وىرى
ئامادەكرىە بۇ قەگوھاستنا ئەندامى پىويست.

و گەلەك جاران لەشى نەخوھشى وى ئەندامى بيانى رەتدكەت و دبىتە
ئەگەرى مرنى، و يا راست قەگوھاستنا ئەندامان ئازارین گەلەكان
سڧكەرنە، و چەند ئەڧ كرىارە بەيتە رىكخستن و دەولەت
گرنگىي بدەنى و دويربىخن ژ دەستىن بازارگانىن مرنى دى پتر بىتە
دلۆقانى بۇ مروقاتىي، و نابىت مروقاتى بىيتە قوربانى شەر و خو

خستنه دناڦ مهترسييان دا، و دڦيټ دلوقانيي ب قوربانين وي ببهين و چارهسهرى و ئارامكهران بو بهردهست بكهين، ڦيجا بانكين خويني دڦيټ بهينه بهر به لاف كرن و خوينا دروست و پاقر بدهن، نه وهكى ئهم دببين هندهك ئالودهو بو خوينا خو د فروشن بو كرينا ماددين هوشبهر، و نابيت ئهم ببينه قوربانى خوينا پيسبووى كو مهترسييه لسهر ژيانا نهخوهشى و ب تاييهت ژ نهخوهشين (نايدز) ئى. و پيدڦيه ئهم ههمى ههولان بدهين بو دهرخستنا ئهندامين لهشى يين پيوست (و دهرگاهين پاراستنى) ههتاكو مروقاتى مفاى ژى ب بينيت، و نهو جيهان وهكى گوندهكى بچويك ليهايه و مفاگهوركى دناڦ دا ههميه پشتى شور هشا پهيوهنديان {وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ} [البقرة: ٢٨٢]

و نابيت ريگرى ل خويندكارين پزيشكى بهيته كرن ژ ديتنا كهلهخ و نهجامدانا توپكارى (كهلاشتنا كهلهخان-التشريح) ب مهرجهكى كو دهولت ڦى كرياتى ريكيخت، ههروهكى ئهمريكا و ئهوروپا كرى (تهرمين خودان ناسنه كرى، و ئهو نهخوهشين بهرى مرنى ب نفيسين وهسيهتى دكهن بو پيشكيشكرنا لهشى خو، و ئهڦين فهرمانا بدارڦه كرنى) (الإعدام) دكهڦيته سهر) و يين وهكى وان.

ئمز نه دگهل وانم يين دبيزن بلا خويندكارين پزيشكى راهينانى لسهر كهلهخين پلاستيكى بكهين، چونكى ئهڦه فايدى وان ناكهت، ههروهسا نهشين مفاى وهربگرن ژ ڦيديويان لسهر شاشين تيلهڦزيونى، بهلكو دڦيټ نشتهرى ههلبگريت و ب كريات كهلاشتنى بكهت، و ب هوپرى لسهر ههر ئهندامهكى لهشى مروڦى بزانيت.

و نزانم بۆچ خوهندكارين پزىشكى ناهينه بانگرن بۆ تهماشه كرنا
نوژدارى داد (الطبيب الشرعي) دهمى پشكنينا دكهت بۆ دياردكرنا
هوكارين مرنى، قيجا كار لسهر ههمى ئەندامين لهشى دكهت، و
سپاس بۆ خودى ئەم د بواري پزىشكى دا پيشكهفتنه و نوژدارين مه
ناقودهنگهكى جيهانى بدهستقه ئينايه وهك [مهجدى يه عقوب] د نهخوشى
و نشتهرگهريين دلى دا، و خودى ژى رازى [عبدالمحسن سليمان]
كونگرين ناقدهولهتى دهژاندى ب قهكولينين خو د بواري نوژداريا
چاقى.

چاره سهر کرنا نه زو کيی (خرشی و زارو کنه بوون)؛ پیشکه فتنه کا پزیشکی یا گرنګ

مه بهری نهو ژي ئاماژه دا ب گرنګی یا نشتهر گریږیږ قهیسهریی بو
زارو کبوونی کو ئاسو (دەر گه هه کئ) نوی قه کر بو پر زگار کرنا
هزاره ها ژنان ژ مر نه کا مسو گهر، و نو که پتريا کچين دوو گيان
ئوین ژ ژانين زارو کبوونی دترسن داخوازا ئه نجامدانا نشتهر گریږيا
قهیسهریی دکهن وهك سقکرنهك بو دهمی زارو کبوونی.

و دانایی یا خودی و هها خواستیه کو هنده کان ب تنی کچان بدهتی و
هنده کین دی ب تنی کوپران و جوړه کئ دی کوپ و کچان پیکه
بدهتی، و جوړی چواری چاره نفیسی وی و هها هاتیه دیار کرن کو چ
زارو نه بن {لله مَلِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ
إِنَاءً وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ. أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَاثًا وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ
عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ} [الشوری: ۴۹-۵۰] [خودانی یا ئه سمان و ئه ردی
یا خودی یه، ههر تشتی بقیت د ئافرینیت، ههر ئیکئ بقیت دی کچان
دهتی، و یئ بقیت دی کوپران دهتی، یان دی ههر دووان پیکه دهتی
(یان دی که ته نیرو و می پیکه -نیرهموک-) و ههر ئیکئ حزب که ت
ژی دی خرش (نه زو ک) که ت..]

و نه زو کی دبیت ژ زهلامی بیت یان ژي ژ ژنی، و قه کولین هاتنه
ئه نجامدان و هاتیه سه لماندن کو د شیاندايه ژنا نه زو ک زارو ک هه بن،
ئه قه ژي ب پری یا بهیز کرنا توقی زهلامی یان ژي ب پری یا دهرزی

لیدانا مالچویکی بو بهیز کرنا هیکی. و سرکهفتنا وی ژی دلخوشکر بوو.

و نهغه نابيته ريکنه کهفتن دگهل قيانا خودی، چونکی خودی مروّف نازاد هیلايه د لیگهړیانی دا بو زارو کبونئی، و تایبته کو زاروګ جوانیا ژيانا دونیا یینه {الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا} [الكهف: ۴۶].

و مه بهحسکر کو خودی زاروویهک دایه ژنهکا نهزوګ، و نهغ چنده ب پروونی دیاره د سرهاتی یا (خاتوون سارا ههقرینا ئیبراهیم پیغهمبر س.خ) دهمی خودایی مهزن هندهک مهلائیکهت لسر شیوی مروّفان هاتیه نک و مزگینی دایی ب ههبوونا کورهکی (ئیسحاق)، و کو ئیسحاق دی ژیت و ههقرینی پیکنییت و (یهعقوب) ژی بیت دا نهغ دایکوبابه خوشیا ههبوونا نهغی ژی ببین دگهل یا کوری، و خاتوون سارا مهندههوش ما چاوا چیدبیت د قی پیراتی دا و زهلامی وی بوویه پیرهمیر، لی خودایی مهزن فهران دا، و نهوه یی دبیزیته تشتی "ببه و دبیت" {وَأَمْرَآتُهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ. قَالَتْ يَا وَيْلَتَى أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ. قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمْتُ اللَّهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ} [هود: ۷۱-۷۳] [و خانما وی ژ پیغه

پراوهستای بوو و کهنی، قیجا مه مزگینی یا بوونا ئیسحاق دایی و ژ ئیسحاق ژی یهعقوب دی بیت. گووت: وهی لمن! نهری من زاروګ ببیت و نهز پیرهژن و نهغه زهلامی من ژی پیرهمیره. وان گووتی: نهری تو مهندههوش دمینی ژ فهرانا خودی؟ دلوفانی و بهرهکته

خودی لسەر وه بیت خه لکی مالا ئییراهیم ب راستی نهو ژ ههژی
سوپاسیی و پایه‌بلنده]

و ههمان تشت دهر بارهی خانما [زه کهریا] ی ژی، د دهمه کی دا کو
یا بی زارو ک بوو، و نهو ب خو ژی ژ سه دسالیی دهر باز ببوو و لاواز
ببوو، لی خودی باشی بو وان قیا و ههر دووان دوعا کرن و خودی
ژی بهرسقا وان دا و [یهحیا] دایی و کره جهی دلخوشیا وان، و نهقه
ژ بهر چاکی و دوعا و ترسا وان ژ خودی بو وان ب جهه هات
وَزَكْرِيَّا اِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَاَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ (89)
فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيٰى وَاَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ اِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُوْنَ فِي
الْخَيْرَاتِ وَيَذْعُرُوْنَ رَغَبًا وَرَهَبًا وَاَلَا نَحْشُرُ الْاَنْبِيَاءَ: ۸۹-۹۰] و
خودی دشییت مروقی ژ نه بوونی دروست بکهت¹، ههروه کی ئادهم
بیی دایکوباب ئافراندی، و عیسا بیی باب ئافراندی، و خودی بهری
زانایان بهر بهستا نهزو کیی شکاندی یه ههتا کو خه لک بزائن نهوه
خودانی بریارا کرنی و نه کرنی.

نهقجا چ عه جیی تیدا نینه ههر نهو خودی ریکی نیشا زانایان بدهت بو
قه دیتنا دهر مانه کی یان نهجامدانا نشتر گهریه کی کو ژنا بی
زارو ک بگوهریت بو دوو گیانی و زارو ک بوونی، یان ژی بو
بهیز کرنا توقی زهلامی.

¹ تیبینی یا وهر گیری: د قورنایی دا چ بهلگه یین یه کلا کهر نینه کو ئادهم
ئیکسهر ژ ئاخى هاتبیته ئافراندن یان حصواء ژ پهراسییا وی هاتبیته
چی کرن. و د پهرتوو کا [قورنآن و پههسهندن] دا یا وهر گیری بابست هاتیه
بهحسکرن.

زاروڪين دناف شووشه‌ي دا (IVF) ههمي ناستهنگان لاددن

ژني هندی تو مهزناهي و پاره و دهسته‌لات و خوشي و خزمه‌تکاران
بو کومکهي هر هست ب دلخوشيي ناکت هه‌تا‌کو هه‌قزينيي
پيکدينييت و زاروک دبن.

و سۆزه‌کي (عاطفة) يا دايکي ژ تايه‌تمه‌نديين ژني يه کو ژ
نازکي يا هستين وي و دلنهرمي يا وي يا بوش دهر دکه‌قيت. و
ژ بهر قي چندي خودي مروف دانايه د مالبچويکي وي دا، و دسر
وهستيان نازارين دووگيانيي را ههردهم دلخوشه، و دگل هر لقينه‌کا
کورپهي دژيت و پروژان دژميريت هه‌تا نهو پروژ دهيت يا تيدا ب
ديتنا زاروکي خو شاد دبیت.

و هنده‌ک ژن هه‌نه نه نه‌زوکن، لي زاروک د مالبچويکي وان دا
جيگير نابيت ژ بهر چهند نه‌گهره‌کان؛ ژ وان ژي نه‌گه‌هشتا توقي
زه‌لامي بو هيکي يان مرنا وي هر ژ چرکين دهستيپکي، و هنده‌ک
ژن هه‌نه دووگيان دبن، لي مانا کورپهي د شياندا نينه ژ بهر ره‌وشا
تهدروستيي و زاروکبوون دي بيته نه‌گهری مرنا دايکي. و ل قي ره
زانا شيان کورپهي ژ زکي دايکي قه‌گو هيژن بو مالبچويکي
ژنه‌کا دي هه‌تا زارو دبیت، و ژ گيانداران دهستيپکر و ب مروقي ب
دويماهي هاتن.

و هنده‌ک دؤسيه هه‌بوون تيدا دووگياني جيگير نه‌دبوو د مالبچويکي
دا، قيچا زانا رابوون ب هه‌لگرتنا توقي و هيکي و دانانه د

ژینگه هه کا وه کی مالبچویکی، و نهو ژ ی هندهک شووشه یین گهلهک
ب ریکوپیک. و دووگیانی چیبوو و کورپه زیندی ژ ی دهرکت.

لی یا نهو ژ ی دترسین د قی کریاری دا نهگرا تیکههلبوونا
بنه مالا یه (نسب) نهگرا تاییه تمندی قی بواری شاشیه کی بکت یان ژ
دل بگوهریت، ژ بهر قی چندی زانایان نهف کریاره حرامکر، لی
دگهل قی چندی ژ ی چ ریگر نینه بو نهجامدانا وی نهگرا ب هشیاری
و هویری بهیته کرن دا کو ژن ژ ی شاد بیت ب زاروکه کی ژ
نقشی بابی وی.

و نهو ب هزاران زاروکی دناف شووشه ی دا هه نه و ئیدی چ
مهترسی ژ قی لایه نی قه نینه، بهلکو یا پیویست گرنگیدانه ب قان
زاروکان و دقیت دلوقان و دلنهرم بین دگهل دا، و وه ها
تهماشه نه کهین ههروه کی مه ژ جهه کی بو خو قه گرتبن یان وهک
نافراندیه کی نهئاسایی، بهلکو زاروکی دایکوبابایه و ب حه لالی
هاتیه دونیایی و مافی ژیانی ههیه.

چ زارو ژ مالبچویکی دایکی هاتبیت یان ژ شووشه ی هه نافراندیه ی
خودی یه {الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ مِنْ
طِينٍ} [السجدة: ۷]

نهری زانا دشین مروفه کی چیکه ن ژ وان کهرستین وان ب دهستین
خو چیکری، و نهگرا شیان قی چندی بکه ن بو لهشی (کو نهفه
ژی چ جار ان پروینادهت) نهری دی شین رو حی چیکه ن و بکه نه د
لهشی دا، دی هه خودی مینیت نافرینه ی خودان شیان {أَفَمَنْ يَخْلُقُ
كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ} [النحل: ۱۷].

ئەگەر مەروۇف و ئەجەنە ھەمى ل گورەپانەكى كۆم بىن و ھەمى
 دەزگاہى بۆ بەھینە بەردەست كرن نەشین (میش) ھەكى چىكەن،
 ئەقبا چاوا مەروۇفەكى {يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضَرْبَ مَثَلٍ فَاسْتَمِعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ
 تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ
 شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ. مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ
 إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ} [الحج: ۷۳-۷۴].

زیده‌بوونا جیمکان (جیوی-دوانه) ئاگه‌دار کرنه‌که بو گوهرینا مروقی

دبیت ژ تشتین سهر بیت کو هنده‌ک ژن ب دهان سالان بیی
زارو‌کبون ژیانه هه‌تا‌کو بی هیقی ژی بوونه، ب پیش‌که‌فتنا
زانستی زانا شیان دهرزیی ل هیکی بدن و زه‌لامی چاره‌سهر بکهن
دا کو بهیز و شیان بیت، و ژنش‌که‌کی مه دیت هنده‌ک ژن کو ب
دهان سالان زارو‌ک نه‌بوونه ئیدی دوو‌گیانبوون و نه زارو‌که‌ک یان
دوو ئینانه، به‌کو ژنه‌کی ل هول‌ندا هه‌شت جیوی ئینانه و هه‌می
ژی دژین و مه‌زن بوونه، و ئەف چنده ژ ئەگهری دهرزی لیدانا
هیکی یه کو وه‌ها ل توقین زه‌لامی دکه‌ت بهیز بن و هه‌فرکی
بکهن و دوو‌گیانی بجه‌ بهیت. و نزانم کانی ئەفه ئاراسته‌کرنا وی
یه ئەوی ل ئەسمانان دا دیار‌که‌ت کو ب شیان بو ب دوو‌گیان‌خستنا
ژنه‌کا خرش نه ب تنی ب زارو‌که‌کی کو ئەفه چنده ل هیقی،
به‌کو ب چهند جیمکان، و ل دوما‌هیی ژی ههر ئەو ئافرینه‌ره {هُوَ
الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ} [آل
عمران: ۶].

{يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ. الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ
فَعَدَّلَكَ} [الانفطار: ۶-۸].

و دیاردا زۆربوونا جیمکین هه‌فشویه تا وی راده‌ی کو کس
نه‌شیت ژیک‌جودا‌که‌ت، کریارا کو‌پیکرن (لهر‌گرتنا) مروقی لسه‌ر

مه سڦك دكەت يا كو دونيا هەمی پي حەساندی و گەلەك ژي
ترسیای.

ما دی بۆچ دویر چین؟ فەرمانا خودی وەها خواستیه ماسی ب هزاران
هیکان بدانیت و هندهك ماسی ژي دەرکەفن کول دەستیکی
ناهیینه ژیکجودا کرن، پاشی پتیریا وان دمرن ژبەر دوژمنکاریا
بۆنەوهرین دی یان ژ ئەگەرین سرۆشتی، و دگەل فی چەندی ژي
گەلەك دمینن کو دەریا و پرووباران تژە دکن {وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ
هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا
وَتَسْتَخْرِجُونَ حُلِيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاجِرَ لَتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ}[فاطر: ۱۲].

و هندهك گیاندارین شیردەر هەنە گەلەك تیژکان دکن وەك:
کیرۆشك و پشیک و سە، چونکی پتیریا وان دمرن و ئیک یان دوو د
ژیانی دا دمینن، و پتیریا گیاندارین شیردەر ئیک تیژك دئینن و یا
چاقەرێکری ئەوە کو مروّف ژي وەها بیت و ئیکی بەر هەم بینیت
دا پەر وەردەیا وی ب سەناهی بیت و بشیت شیری بدەتی و ئەگەر دوو
یان سی هاتن بشین ب خودانکەن، هندهك ژ وان بەردەوام دبن د
ژیانی دا و هندهك ژي ژ بجویکاتی دمرن.

جيمك چەند جوړه كن:

ئەگەر جيمك ژيکچودا ژدايکبوون وی دەمی هەتا ږاددەيه کي
جياوازی دناقبهرا وان دا هەيه، لي ئەگەر پيکفه نويسيای بوون و
هاتنه ژيکفه کرن وی دەمی هەست و پيشبينيي وان دي ئيک بن، و
ئەگەر ئيک ژ وان هاته ئيشاندن يي دي ل دوير دي هەست ب ئيشاني
کەت، و ئەگەر ئيک ژ وان ب خەم کەفت يي دي دي گرييت
هەروەکی کو هيزه کا غەريب بانگ دکەتي، و ئەگەر ئيک ژ وان
مر بارا پتر يي دي گەلهک ناژيت پشتی وی.

فيجا زوربوونا جيمكان نيشانا پيشکەفتنا زانستی و فهکولينين پرژده
(لي کی يه د ئافرينيت، خودی يه)، و خودی ديژريت:
{خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ}[النحل: ٤].

دەستکاری د ئەندازەيا بۆماوہی دا:

زانایان خیرا مروقاتی قیا و دیت نهخوشيي بۆماوہی ژ ږهان دچنه
تایان، و دبیت مروف تووشی نهخوشييه کي ببیت د دايکوبايين وی دا
نەبیت، لي ب فهکولين و دويچووني دبیت ب بينن کو ئيک ژ
باپيرين وی هەمان نهخوشي هەبوويه وهک(شەکر و دينبوون و
شەفکووری) و هيشتا ژي.

و ب باش دیت کو دويندههان ژ قان نهخوشييان پاقر بکەن ب
تەکنیکا بۆهيلان(جين)، و تا ږاددەيه کي ژي سەرکەفتن د

کیمکرنا نازارین مروقاتیی دا چ ب ږی یا دهرمانان یان ژی ب ږی
 یا نهدازهیا بوماوهیی، ههروهکی شیان مروقاتیی ژ نیشین سهختین
 بهری یین قرکه (ژناقهبر) دویربخن وهک (تاعون و خوریک و
 مهلاریا) و نهفه ژی ب ږی یا پاریزبهندرنا مروقی هه ږ
 دهستپیکي و سهرکهفتن ئینا د قی چندی دا.

پاشی ل دوماهیي گهشتنا (کوپیکن) ی دا کو چ جیاوازی نه بیت د
 بلندی و قهلهوی و دیتن و لقینین وان دا، و کار لسه بوهیل (جین) ان
 و خانان کر، لی ئاریشه نه مروقی ملیونه ها خانه هه، و زحمهت
 بوو ږ هه خانه کی چهد بهشه کان بینن بو بجه ئینانا نهدازهیا
 بوماوهیی.

نهدازهیا بوماوهیی نه یاخیبونه لسه چیکرنا خودی، نه ری ما خودی
 فرمان ل مه کریه نه ب زارو کین نهخووش رازی بین؛ نهفه
 دهرکت ساویلکه، و نهقی عقلی وی پاشقه مایی یه، و نهوی هه
 فالنجی گرتی یه، و یی دی په ککهفتی یه، نهخیر. بهلکو ږی دایه
 مه کو لییگهرین دا بهرهباب (جیل) ان پاقر بکهین.

و نیش ب شیوهیه کی گشتی ژ مروقینه و مروق نهگهره، و ژ بهر قی
 چندی ئیبراهیم س. خ گووت: {الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ. وَالَّذِي هُوَ
 يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ. وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ} [الشعراء: ۷۸-۸۰]

ئانكو ئىش دا پال خو (و نەدا پال خودى) چونكى خودى باشى بۇ
مروقى دىقت، ئەرى ما مروقاتىيى نەقت د ساخلەمىيى دا و دوير ژ
ئىشەن كوژەك بژين؟ و پروونە كو ب پىشكەفتنا زانستى و
باشتر كرنا رىكەن چاقدىرىيى ھندەك بەرەبابىن باشتر دەر كەفتن (و
رژا مرنى كىم بوويە).

کۆپیکرنا بووننهوهرین وهکههف(لیکچووی) د جیهانا گیانهوهر و رووهکان دا

گهلهک تاقیکرن لسه گرگانهوهران هاتنهکرن و سه رکهفتن ئینایه د
کۆپیکرنا وینین وهکههف بو بووننهوهری، ههروهکی دهنگوباسی
کۆپیکرنا (بهرخئی دۆلی) بهربهلاقبووی کو وینهیهکه لهر دایکا
وی هاتیه گرتن، پاشی سه رکهفتن ئینا د قی تاقیکرنی دا لسه
(مهیمۆن) ئی ژی ل ویلایهتا (ئوریگن). و هیشتا هندهک تاقیکرن ب
نهینی ژی دهینه ئهجامدان لسه گیاندار و بالندان، و ئهقه قهت نه
تشتهکی سهیره، چونکی کریارا کۆپیکرنا رووهکان
سه رکهفتهکا مهن ئینایه و د شیاندايه بهر ههمین وهکههفین باشین
خودان ههمان سالۆخت بدهستقه بینن کو بوویه ئهگهری پیشکهفتنا
چاندنی(کشتوکال) و بهر ههمهینانهکا زور.

ب راستی ژی چاندنی پینگاڤین مهن هافیتنه، و بهر ههم و برین وی
بهرهف پیش چوونه کو دگهل زیدهبوون و پیددییین مروقاتیی دچیت، و
پارچه زهقی نهو چهندین جاران هندی بهری بهر ههم ددهت.
و دبیت یوسف پیغهمبر س.خ ل بیرا مه بیت کو گرنگی ب چاندنی
دا بهری بهر پرسیری یا خوار نییدانا گهلی مسری د سالیین برسی دا
بگریته دهست، و هندهک تاقیکرنین سه رکهفتی ئهجامدان بو
پیشقهبرنا بهروبومی و بوو ئهگهری بهر ههمهینانهکا زور کو
بهروبومی هفت سالان تیرا مسری کر بو ماوی پازده سالان، و

گومان ٿيڌا نينه ڪو همي ري ب ڪارينانه بو قهلهو ڪرنا ناخي و
 زيڊه ڪرنا بهر همي (زيڊه باري ريڪستنا دابهشڪرنا داني، و
 داخستنا دهر گههين سويڪا رهش و دهر بازبونا داني بو دهر قهي
 وهلاتي) و هندهڪ گهنجين باشين وهلاتي وي هاريڪاري يا وي ڪر بو
 بجهينانا في نهر ڪي {وَقَالَ لِفَتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ
 يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ}[يوسف: ٦٢].

و يوسف (تراري ئاف قهخوارنا پاشاي) يي نهخشاندی بڪارينا دا
 ڪو پيقانه ڪا تهنروست بيت و چ زورداری ل ڪهي نههيته
 ڪرن، و سيستهمي ڪارتين دهمي و پشتر استڪرنا ڪساتيا بڪارينا
 دا ڪو ڪس ب ناقي ڪساتيه ڪا نهراست وهر نهگريت (و
 ژ بهر هندي ژ برايڻ خو خواست ڪو برايي خو بينن) {وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ
 بِجَهَّازِهِمْ قَالَ ائْتُونِي بِأَخٍ لَّكُمْ مِّنْ أَبِيكُمْ أَلَا تَرَوْنَ أَنِّي أُوفِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ
 الْمُنْزِلِينَ. فَإِنْ لَّمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ}[يوسف: ٥٩-
 ٦٠].

و ئهم دانپيدائي دڪهين ڪو ئيسرائيل د بوراي چاندني دا پيشڪهفتي
 يه، پشتي داگير ڪرنا (سيناء) شيابه بهر همين مهزن بهر هم بينيت، و
 هندهڪ جوران دگهل هنده ڪان بهتورمه بڪت، و ههروهه
 سهر ڪهفتيه د ڪريارا دوور هي ڪرن (دووقور ڪرنا) گيانداران دا.
 و ب تهماشه ڪرن ب چاهه ڪي پشڪنهر بو (چيلا مسري يا لاواز) يا
 ڪو نه خوشيا سالي دڪوژيت و ڪيم شيري بهر همدينيت ب

بہر اوورد دگہل (چٹلا فریزی) کو پرہ کی مہزن ژ شیر ی ددہت۔ ئہم
دی بینین جوداہی گہلہ کہ۔

سەرکەفتنا كۆپىكرنا مروقى و يا د دويڧ دا:

گرنگترين تشت د كرىارا كۆپىكرنا مروقى دا ئەوھ كو پېدقى
ناكەت ھەر جار توقى زەلامى و ھىكا ژنى يەكبگرن، بەلكو
بەرھەمھىنانا نوى پېدقى ب ھىكەكى ھەيە ب رىكەكا ھونەرى
كو ھىشتا نھىنى يە و دەرینانا نافكا وى، و ب قى شیوھى دى
دابەشبوونا وى راوھستىت، و دى دگەل خانەيەكا وى مروقى مە دقیت
كۆپىيى ژى وەرگرين كەنە ئىك، و ھەردووان داننە د مالبچويكى دا
ھەتاكو كرىارا زۆربوونا خانى دەستپېكەت، لى بىي كو ب
ھىكى كارىگەر ببیت ژبەر پېش وەخت دەرینانا نافكا وى، و وەھا
دى ئەنجام ئەو كۆپى يا داخواز كرى بیت.

لى پرسىار ئەوھ: ئەرى ژدايكبوويى نوى دى دروست وەكى يى
بەرى بیت كو زارويەكە ب گەشە و پەرەسەندى را دەر باز دبیت ب
ھەمان شیوى ئەوى بەرى دگەل ھندى ژى كو مروڧ ژ ھەمى
بۆنەوھران پتر پەرەسەنیت د گوھەرتنا شیوھى دا. ئەرى دى كۆپىيا
نوى ھەمان نەخوشیين بۆماوھىي يين كۆپىيا رەسەن وەرگریت يان دى
ھندەك نەخوشیين نوى ھەبن؟ و ئەرى دى ھەمان ژیری و نەزانى و
دیناتى و بلىمەتیی ھەبن؟ ئەرى دى بیتە ئەگەر بۆ تىكدانا ھەقسەنگىيا
خودى حەز كرى دناقبەرا نیر و مییان دا، چونكى د شیان دایە نیر
یان مییان كۆپى بكەين ل دويڧ داخوازیي، و ھەلوپستى وى زەلامى
چيە يى ئىك توق تیرا وى ھەى كو د شیاندايە ژمارەكا دى لېەر

کۆپی بکەن؟ و پەيوەندی یا هەقزینی و خوشی و حەزا جووتبوونی
دئی چ لی هیت کو بناغیه د کریارا زاروکبوونی دا؟

و پرسار ل قیره ئەوه: ئەری کۆپیکرنا مروقی دئی ژانین
زاروکبوونی ل سەر ژنان کیم کەت؟

ئەز وەسا هزرناکەم، چونکی ژنی دقیت ب ئیشان و ئازاران دا
دەرباز ببیت دا کو وی زاروکی پیگەهەک د دلی وی دا هەبیت، و
خودایی مەزن بەحسی مروقی دکەت: {وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَلَدَيْهِ إِحْسَانًا
حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمْلُهُ وَفِصْلُهُ ثَلَاثُونَ
شَهْرًا...} [الأحقاف: ١٥]

{وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَلَدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصْلُهُ فِي
عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَلَدِكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ} – لقمان: ١٤ –

[و مە راسپاردە (وەسیەت) ل مروقی کریه کو د گەل دایکوبابین
خو د باش بن (تاییەت دایکی) نەخۆشی و بی تاقەتی ل دویف
نەخۆشی و بی تاقەتی پی برن دەمی د زکی دا، و دوو سالان ل
سەریک شیر دایی ژ نوی ژ شیرقەکر، و مە گۆتی: سوپاسی یا من
بکە من تو دایی، و سوپاسی یا دایکوبابیت خو بکە و هۆین هەر
دئی بو لایی من زقرن]

و هەر دگەل دانانا زاروکی، دایک ئیشانی ژبیردکەت و ب دلوقانی
پروو دکەتە زاروکی خو. لی گەر چەند کۆپیین دووبارە بیی
زەحمەت هاتن دئی وەکی زاروکی قەدیتی یان یین کەسەکی دئی
لی هیین و هەست ب وی سوزداریی ناکەت یا دگەل وی زاروی

دکټ تهوئ هه لگرتی و دانای، و پرامانا قئ چهندي تهو دئ شیردانا دهستکرد زیده بیت یا کو هه بوونا زهره را وئ هاتیه سه لماندن، و دئ دامه زراوین خودانکرنا بچویکان زیده بن وه کی جهین خودانکرنا نیتمان، و دئ هندهک ژن سه پرشستی یا وان کهن کو نه هه لگرتنه، و نه دانانه، و نه شیر دایئ، ته قجا دئ ب دلره قی هینه د ژیانئ دا، و روسیا تاقیکرن لسه ر هندهک ژنان کر، هندهکان زارو کین وان ل ژیر خودانکرنا وان بوون هه تا مه زن بووی، و هندهکان ژری هندهک دامه زراوان پهروه رده کرنا زارو کین وان گرته دهست، قئجا چ پرویدا؟

تهو زارو کین د همبیزا دایکین خو دا هاتیه پهروه رده کرن نه رمی و دلوقانی ژئ دباری، و تهوین ل دامه زراوان هاتیه پهروه رده کرن گه لهک درنده بوون، پشیک د خه ندقاندن ل شوینا یاری دگهل کرنئ، و نیک و دوو د نیشانده وه کی درندان.

خودی تهو ئافرینه ری زاله لسه ر قی گهر دوونی و هه ر تشت ب حهزا وی دبیت {إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ} [القمر: ۴۹] و حهزا خودی بناغه و بجه هاتییه {وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ} [التکویر ۲۹] {كَلاَّ إِنَّهُ تَذَكَّرٌ. فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ. وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ} [المدثر: ۵۴-۵۶]

و خودی بیرا پیغه مبه ری خو دئینت: {وَلَا تَقُولَنَّ لِشَيْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَلِكَ غَدًا. إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَادْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنِي رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَذَا رَشَدًا} [الكهف: ۲۳-۲۴]

هندهك زانايان لهز كر و گووت: هندی كۆپيكرنه دهستوهر دانه د
 قيانا خودايی دا، و ئەم د بیژین: نه، چونکی خودی بی منهته ژ هەمی
 خەلکی، و هەمی ئافراندی بەردەوام پیدقی وی نه {يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ
 الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ. إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ.
 وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ}[فاطر: ۱۵-۱۷]

و بەلگه لسه بى منهتيا خودى ژ هەمی ئافراندیان (رابوونا قیامەتى
 یه) ئەوا كو عهد و هەر تشى لسه پى ب دوماهى دهیت و
 ژناقچیت {إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا. وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا. وَقَالَ
 الْإِنْسَانُ مَا لَهَا. يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا}[الزلزلة: ۱-۴]

و مرن بەلگهیی شیا نا خودایی و نهشیانا مروقی یه ، ئەری مروف
 دشین مرییهکی فهگهرینه ژیانى!! نه هەری! گیانی نهخوهشی ژى
 دهیته کیشان و ئەو ژى لدۆر پروونشتینه و کەس ژى رزگار
 ناکەت {فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ. وَأَنْتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ. وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ
 مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ}[الواقعة: ۸۳-۸۵]

و مروف ب تنى د هیتە بەرامبەری خودى و چ تشتهکی ل پشت خو
 هیلای پشتا وی ناگریت و بتنى دی چیتە د گوری دا و (گور تاریاتی
 یه ئەگەر ب کریارین چاک پروون نهییت) {وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَى كَمَا
 خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ...}[الأنعام: ۹۳] {إِنْ
 كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَنِ عَبْدًا. لَقَدْ أَحْصَاهُمْ
 وَعَدَّهُمْ عَدًّا. وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا}[مريم: ۹۳-۹۵].

سنورین هزر کرنا زانستی د ئیسلامی دا:

پیغمبر س.خ گووتیه: (هزر د چیکریین خودی دا ب کهن و نهچن هزر د خودی ب خو دا بکهن و ژناف بچن).

و پرامانا وی ئهوه کو هزر کرن د ههمی بونهوه راندا حه لاله ، ژ بهر قی چندی ب دهان جاران بهحسی عقل و هزر کرنی دقورنایی دا دووباره بویه، و خودی بو مروقین خودان مهژیین پاقر ئاخافیه، و ئهون خودانیین عقلین پروون ،چونکی ئهون یین نهینیین گهردوونی دزانن و تشتین قهشارتی ئاشکرا دکهن و خودی فهران ل مه کریه کو ریکی ل عقلی قهکهن بو هزر کرنی د چیکریین خودی دا و ئهقه ئیکه ژ جورین بیرئینانا خودی(ذکر) {إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِأُولِي الْأَلْبَابِ. الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ}[آل عمران: ۱۹۰-۱۹۱]

ئانکو هزر کرن په رسته، و خودانیین عقلان ئهون یین خو ژ ئاگری رزگار دکهن، خودی دهر باره ی خه لکی ئاگری دبیزیت: {وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ}[الملك: ۱۰] و گووت: گهر مه گوهداری کربا یان ژ ی عقلی خو دابا کار، ئهم نه دبوونه ژ خه لکی ئاگری]

ئیسلام ژمه دخوازیت کو ئهم عقلین خو ب دهینه کار و ((دا عقلین خو ب دهنه کار)) ((دا هزر بکهن)) ((ئهری ما هوین

عهقلین خو نادهنه کار (((فئجا بو خو وانهیان ژئ وهر بگرن ئهی
خودانین عهقلان)).

لی هزر کرن د خودئ ب خو دا رهتکری یه د ئیسلامی دا، چونکی
خو نقو کر نه د ده ریایه کا کوور دا، چونکی مروقی هیشتا چ ژ
(روح) ئ نهزانیه همر چهنده کو بهشه که ژ وی ب خو، و خودئ
راست گووتیه: {وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي وَمَا أُوتِيتُمْ
مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا} [الإسراء: ۸۵].

ئهو ههوايي ئهم ههناسی پی ددهین ئهم نابینین، ئهو کههههبا ئهم
دههمی بواران دا ب کار دینین ئهم نزانین ژ کیفیه، و زانا
مهندههوش کر نه.

ئهقجا بلا ئهم پههستنا خودئ بکهین ب ههمی رهنگین پههستنئ و ئهم
وی ب رییا ناف و سالوختهتین وی بناسین، و ئهم ژ هزر کرنا د خودئ
ب خو دا دوور کههقین همر وهکی خودئ دههبارهی خو دبیزیت:
{...لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ} [الشوری: ۱۱] [چ تشتهک
وهکی وی نینه و ئهو بهیسهه و بینهره]

نہری کۆپیکرنا مروقی دەستوەردانە د حەزا خودایی دا؟

ب راستی نازراندا دۆسیا (کۆپیکرنا مروقی) یا کو بریکارین دەنگوباسان ل (سکوتلەندا و دانیمارک ویلایەتین ئیکگرتی) هەلفرانندی دەرباری سەرکەفتنا ئەندازەیا بۆماوەیی د کۆپیکرنا گیاندارین شیردەر دا ب ریا خانین لەشی، و بەرھەمەینانا کۆپیین وەکی یا بنەرەت بی کریارا جووتکرنی، و پێشقەچوون بەرەف مروقی بۆ بەرھەمەینانا ھندەک دانە (کۆپی)یان ریسایەکا بنەرەت و جیگیر ژ ھزاران سالان دا ژ دەمی خودی ئادەم ئافرانندی د مروقاتی دا ژ بن د بەت کو ئەو ژی ریسایا (تەنھاییبوون و نەوہکەھشی)یە، کو خودی ژ ھەر مروقەکی تتی دانەیک چیکرییە و دووبارە نابیت، و گەر مروقی سالۆخەتی تەنھاییبوونی ژ دەست دا ئەو سالۆخەتی مروقی ژی دگەل ژ دەست دا ئەوی پی دەیتە جوداکرن ژ ھەمی گیاندارین دی، قیجال ژیر سیبەرا کۆپیکرنی جەئ ژیان و مرن و قیان و دلۆقانیی نینە، چ پرامان بۆ دلخووشی و نەخووشی و کەیف و خەمان، ھەروەھا چ واتە بۆ باب و کورینییی و خوگۆریکرن و شەرەف و جوانی و داھینانی نامینیت، ئەگەر مروق وەکی دانەیین کاغەزان ھاتنە کۆپیکرن وی دەمی مروقاتی دی ب ئیکجار پرامانا خو ژ دەستدەت، و زەحمەتە مروق بینتە بەر چاقین خو کو لسەر جادی دچیت و کۆپیەکی ژ خوب بینیت یان دەیتە مال و کۆپیەکی ژ

خو ب بینیت، ب راستی ژى ب قى چەندى مروقاتى بهر ب
تاقیکرنه کا ترسناک دچیت.

لى دقيت نهم باش بزانيں کو ئاقرينهر خودايه {هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي
مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ} [لقمان: ۱۱]
{أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ. أَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ} [الواقعة: ۵۸-۵۹].

و مروفت دى ههر مینیت تاک و تهنه ژ لایى سالوخت و رهفتارى قه،
ژ لایهنى زانستى قه نابیت موییه کا پرچا مروفته کى وه کى یا ئیکى
دى بیت، یان په نجه مورا مروفته کى وه کى یا ئیکى دى بیت، بهلکو
خو روئندکا مروفتى ب خو ل ده مى كهيفى جودايه ژ ده مى خه مى، و
مورا لیقین كهسه کى نابیت وهك ئیکى دى بیت نه گهر دى
هه قسهنگى تیکچیت.

دى قه گهرینه وى یا مه لى ده ستیپکری: نه قه نه ده ستوهر دانه د حهزا
خودایى دا، و خودى تهنه یه ب مهزنى و تهمامیى و كهس
ده ستوهر ناده ته ناڤ کارین وى، و نهو دشیت مروقاتیى ههمی پیکه
ژ ناڤ بیهت، و بگوهریت ب ئافراندییه کى دى {يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ
الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ. إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ.
وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ} [فاطر: ۱۵-۱۷]

ئافراندی دى ههر مینن ملکه چ بو خودای، و بهلگهی قه بر نهوه کو
مروفت د مرن و كهس نه شیت رزگار كهت یان بزقرینته قه، و ژیان
وهك رووبارى بهر ب ریژگه ها خو دچیت و ههروه کى هوزانقان
دبیژیت:

[نهرى ما رووبار دشیت شیوى چوونا خو بگوهریت]

ئەقجا چ دەستومردان د حەزا خودایی دا نینه، و مروقاتی هیشتا ل
 دەستیپیکا رییا زانیی یه، و یا مروقی بدەستقە ئینای دلۆپەکه ژ دەریا
 یا خودی یا تره {وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَفْلَاحٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ
 بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ} [لقمان: ۲۷]

و ئەگەر مروقی شیانی تەمام هەبان و تەنها بایە د حەزا خو دا، بۆچی
 بەر سینگێ لەهی (لافاو) و تاعۆن و عەردەهژ و
 بابەلیسکان (گەردەلوول) نەدکر و بۆچ بی شیانه بەرامبەر قی هەمی،
 چونکی لاوازه و بەردەوام پێدقی ب ئاقرینەری خو هەیه.

دەولەتەکا وەك ئەمریکا ھندەك شیان ھەنە کو چ دەولەتێن دی نینه،
 ھەر سال گەردەلوول ددەنە سەر ھندەك ویلايەتێن وی و نەشیت خو لێ
 راگریت، ژناف دبت و پویچ دکت و تنی جارەکا دی تشتی
 کەفتی ئاقادکەتەقە، و تشتی خرابکری چاکدکەتەقە، و ھەر سال
 ل ھێقیی یه، وەکی بەندە (بەنی) ل ھێقییا مەزنی خو.

ھندی حەز و شانین خوداینە دسەر ھزر کرنا مروقی دانە، ئەو یی
 ساخ و ھەر ریبەر کو ناھیتە گوھەرتن و چ تشتەك د گەردوونی وی
 دا یان ژ چیکریین وی نەشیت وی بی شیان بکەت {اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
 مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
 يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ
 وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ} [البقرة: ۲۵۵]

و خودی حمزا مروقی ملکهچی حمزا خو کریه، و مروقی ژ خو
رهفتاری ناکهت و نهشیبت بتنی ب لقیث {وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ
هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ} [المدثر: ۵۶].

باشى و خرابيىن كۆپىكرنى

دقيقت ئىم وەھا تەماشەى كۆپىكرنى بىكەين -ئەگەر راست بىت-
كو پيشكەقتەنەكا زانستى يە، و زانست ھەولددەت مروقى ژ ئيش و
خراپىيان پاقر بىكەت، و وەھا لى بىكەت كو بشيت پرووېروى
قەبخوازيان بىت ل ژير سىبەرا ساخلەمى و خوشيى.

و دبىت زانال وان نەخوشىيان نيرين يين مروق ژبەر دناليت و وان
ريكين خرابىكرنى د مروقى دا و ژينگەھە و ھندەك ژ رەنگين
پىسكىرنى، و ئەگەر يىن ديار و نەديار، و قىايە دەستى ھاريكاريى بۇ
مروقى دريژكەن، و ئارمانجا وان پاقر كرنا بۇھىلايە(جين) ژ ئيشين
بۇماوھىي، و ئەقە بوو (كاريار ئەندازەيا بۇماوھىي) كو دەستپىكرى
ژ بەيز كرنا مەژى و لاواز كرنا وان پريين دىنە ئەگەر زى زەحمەتى
بۇ مروقى، و لسەر قى بناغەى ئەقە ھەمى بۇ بەرژەوھندييا مروقىنە.

لى لايەنى خراب مەترسیدارترە، كۆپىكرن دى بىتە ئەگەر
زیدەبوونا ژمارا مروقان و دى جھ و خارن كيم بن، و جیھان دى
ئازارا كيمبوونا خارنى بىنيت، و مەترسىيەكا دى ژى ديار دبىت كو
كیمبوونا ئاقى يە و پترييا گەلین جیھانى ژبەر قەيرانین قەگوھاستن و
ئاكنجىبوون و خارن و دەرمانان دى نالن، و بىكارى بسەر جیھانى
دا زال دبىت كو گەفەكە بۇ پرویدانا كارەساتەكى.

و ل قیرە چیدبىت كۆپىكرن ئازارین مروقاتى زیدە بىكەت، و دناق
قەرەبالغى دا تاوان زیدەدبن و نەخوشى بەلاق دبن، و بىكارى دى
گشتگير بىت، و مروقاتى نە پیدقى زیدەترە ژبلى ھندەك ريژميىن

سنوردار، و ژ لایه‌کئی دی څه وه‌که‌څییا ته‌مام دناقبره‌را مروځان دا د
 کریارا کوپیکرنی دا دئی دهری خرابی و تاوان و ده‌ستدریژیی
 لسه‌ر شهره‌ف و سامانی څه‌که‌ت، و فیلبازی دئی زی‌ده‌بن، نه‌څجا نیک
 دئی شوینا یی دی گریټ د مالا وی دا یان د کاری و بازارین وی دا،
 و نیک دئی تاوانه‌کئی ل جهه‌کئی نه‌نجامده‌ت و د ده‌مه‌کئی دا کو
 وه‌که‌څی وی ل جهه‌کئی دی یه، و دادگه‌ه نه‌شیت تاوانباری بگریټ،
 و نه‌څ چنده ده‌یته زانین ژ جیمکین وه‌که‌څ، و ماموستا (مسته‌فا
 نه‌مین) پرژنامه‌ځانی خودانی نه‌زموونا دوو سه‌رده‌مان، جیمکئی برایی
 خو (علی نه‌مین) بوو، دبیزیت: نه‌ز دچوومه سه‌رتراشخانی، و پروژا
 دویڅ دا برایی من دچوو، و دچوومه سینه‌مای، و پشتی کیمه‌کئی
 دهر دکه‌څتم و برایی من دچوو ژوور، و که‌سئ نه‌دزانی ژ به‌ر
 وه‌که‌څییا زور دناقبره‌را مه‌ دا، فیجادی بو کوپیکرنا ب ده‌هان چاوا
 بیت.

بو نمونه نه‌گه‌ر یاریه‌کا ته‌پا پیی هه‌بیت و چوار یاریکه‌رین
 وه‌که‌څ تی‌داین دئی چاوا دادقان ژیکجودا که‌ت؟! چیدبیت نیک ژ
 وان دهر که‌څیت و نیکئی دی جهی وی بگریټ بیی کو که‌سئ
 ناگه‌ه ژئی هه‌بیت، و نه‌څ چنده پرویدابوو د یاریه‌کا ته‌پا پیی یا ب
 نافوده‌نگ دا کو دادقانی یاریکه‌ر (حسام حه‌سه‌ن) سزادا، و نه‌وی ژ
 هه‌ژی سزادانی جیمکئی وی (نئیراهیم حه‌سه‌ن) بوو، و دادقان ژ
 بریارا خو پاشگه‌ز بوو ده‌می هه‌ست ب خه‌له‌تیی کری و چاقدیری
 یاریی نه‌و ناگه‌هدار کر.

و دەر باره‌ی شهره‌فی دی چاوا بیت نه‌گهر ئی‌کی خراب ژ وان
وه‌کهه‌قان لی‌کچوونا دناقبه‌را خو و زه‌لامه‌کی دی دا ب ده‌لیقه دیت
و چوو سهر جهی وی ههر وه‌کی زه‌لامی وی و نه‌وژی هزر دکت
زه‌لامی وی یه، و نه‌قه چهند جارال نه‌ورویا پرویدایه دناقبه‌را دوو
جیم‌کان دا، ئیک ژ وان باش و یی دی خراب، و هه‌قزینا وی خاپاندی
مایه هه‌تا کو زه‌لامی وی بسهر هلبووی و بوویه هه‌تکبه‌ری.

ئه‌م دزانین کو وه‌کهه‌قی دبیته رییه‌ک بو خاپاندنی، و سه‌روک (صدام
حسین ده‌سته‌لاتداری عیراقی) سی ژ وان که‌سین پتر ژ هه‌میان
وه‌کی وی هه‌لبژارتن و ئیک ژ زانایین جوانکارییی راسپارد کو ب
کاربوونی وینی وان وه‌کی وی لی‌یکه‌ت، و ل جهی وی
ئاماده‌دبون ل وان کۆمه‌هبوونین کو ژ خو دترسیای، و وه‌سا چی‌بوو
کو هنده‌ک ژ نه‌یارین رژی‌می قیا وی بکوژن و گوله‌ل وه‌کهه‌قی
وی دان و به‌لافکر کو وان (صدام حسین) کوشتییه، لی پستی
ده‌مه‌کی کیم هاته سهر شاشی تیله‌قزیونی و ئاخافتنا وان ب دره‌و دانا
و دیارکر کو نه‌وی هاتییه کوشتن ئیک بوو ژ وه‌کهه‌قین صدام
حسین.

و سینه‌مایئ نه‌ف چهنده ب ده‌لیقه دیتییه بو دروستکرنا جوداهییان
دناقبه‌را که‌ساتییه‌کا باش و ئیکا خراب دا، د سینه‌مایا مسری دا
فلمی (آه من شربات) دوو خویشکین جیم‌ک؛ ئیک ژ وان لسه‌ر
په‌روه‌رده‌یه‌کا باش هاته ب خودانکرن، و یا دی هاته ره‌قاندن ژ لایی
دوژمنین بابی وی قه، و دناق جهین خراب دا هاته په‌روه‌رده‌کرن و

فیری دزی و ههمی جوړین تاوانان کر، و ئهغه ب دهلیقه دیت دا کو
خویشکا وی بیخنئ و تاوانان ب ناڅئ وی ئه انجام بدهت.

ڪۆپيڪرنا مروڦان د ڪهڻدا هر هه ٻوويه

ئهو دووڙهڪرنا د گيانداران دا پرويداي هندهڪ جوڙين نوي
بهرهمهينان و هندهڪ بهرهبابين نوي ژي چييون، پشتي تيڪههلبوونا
رهگهزان د شهرين ويرانڪر دا و ئيخسيرڪرنا هزارههان و
دهستدريژيڪرنا لسر ژنان بو نهگهر ڪو شيوه بهينه گوهرين، لي
هندي ڪو پاڙيا رهگهزي هه د هر جوڙهڪي دا ههمي وهكهف
بوون.

و ئهم د سهردهمهڪي دا دڙين ڪو هيشتا نقشين ههفشيوه تيڊا ههنه،
وهڪي چين و هندهڪ نهتهوين ئاسيا، ئهوين دهرگههي پيڪينانا خيزاني
دگل خهڪي دي داخستي، تو دشئي ب سنهاي مسريهڪي و
مسريهڪي دي ژيڪجودا بڪهي، يان فهرههسيهڪي و
فهرههسيهڪي دي، لي ژيڪجوداڪرنا چينييهڪي و چينييهڪي يان
ژاپاني و ژاپانيهڪي دي زهمهته، واتها في ئهوه ڪو ڀاوهستان
لسر ئيڪ جوڙي توقي ئهف دويندهه ب دويڦ ئيڪدا ئينايه.

ل بيرا منه جارهڪي يانهڪا تهپا پي ژ (چين) ي هاتن بو ئهجامدانا
هندهڪ ياريين ههقبهش يين چيني، و ئهم مهندههوش ماين ب هاتنا يازده
ياريڪهران ب ههمان ديم و بهژن، ههتاڪو نهگهر ياريڪرهڪي
بنهرهت دهركهتبا و ئيڪي يهدهگ هاتبا جهي وي ڪهي نهذزاني،
و دادقاني ژي زهمهت ديت ب ريقهبرنا ياريي قه.

وهندهڪ هوزين ڪو تيڪههلي خهڪي دي نهبووي ههمان شيوه و
ڀوخسار ههنه، برايڻ يووسف يازده زهلامين بهيڙ و خودان ههمان

بهژن و ړوڅسار بوون، بابی وان ژئ ترسیا دهمی دچنه مسری نهگهر
 بهرپرستین ویری ژئ بترسن، نهقجا فمرمان لی کر کو خو
 ژیکجوداکمن { وَقَالَ يَا بَنِيَّ لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ
 أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ.....(٦٧){[یوسف].

و نهقیپین وان ژئ وهها مان و خیزان دگهل بیانپیان پیکنه دئینان، ب
 تایبته نایینن جوهیپیان یی سهردهم ری نادهت ژنا جوهی ببیته ههقرینا
 ئیکي نه جوهی، جوهیپیان ړوڅساره کی نهجوان ههبوو و نهو نژادین
 تیکههلیپا وان دکر ژئ خو ژئ دویر دکر و دبوو نهگهری
 زهمهتی بو وان، قیجال جهین قهدهر ئاکنجی دبوون دگووتی: ((
 تاخین جوهیپیان)) و پتريا وان هیشتا همر ههمان ړوڅسار ههنه.

مه غول و تاتاران؛ نهوین جیهان گیز کری و هیرشی میرگه ه و
 وهلاتان کری و زهقی و توف ژناقبری، ئیک ژ وان نهگهرین کو
 خهک گهلهک ژئ دترسیا وهکههقیپا ړوڅساری وان و بهژنا وان بوو
 پتر ژ چه کین وان یین نوی و زوریپا ژمارا لهشکری وان و
 درندهپیا وان د کوشتن و خوین ریتن و خرابکرنا باژیر و سووتنا
 پهرتووک و زانایان.

د بهحسکرنا خودی دا دهر بارهی [یهجوو ج و مهجوو ج]ان؛ بو مه
 روون دبیت وان ژئ ههمان ړوڅسارین رهق ههبوونه کو نهو مللهتی
 دناقبره ههردوو چپایان دا ژئ ترسیانه { قَالُوا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ

وَمَا جُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا
وَبَيْنَهُمْ سَدًّا (٩٤) [الكهف]

نژادی (ناری) کو (ئهلماڻی) ژي چيپوونه، بو چيندين سهردهمان پاقر
مابوو، و هندهك روځساريڻ تايبهت ههپوون ڪو پي دهاتنه ناسين
ژلايي خهلي دي ڦه دهمي گهشت ڪربان يان گهريابان، لي روځسار
هاتنه گوهرين دهمي نقش تيڪههلبووي، و دوور هپوون دناقبهرا
مروڦان دا چيپووي، و هيشتا ئهه ژبهه چاڦين ڪهسك دنالينين ل هندهك
پاريگههين مسري ڪو نژادناس ديڙن ژبهه تيڪههلبوونا وان دگل
فهرهسييان دويندههه ڪا نوي چيپوويه.

نهری کویکرن دشیٹ ری ل مرنی بگریٹ؟

کریارا کویکرنی نه ئافراندنه، چونکی پشت ب خانه کا زیندی دبهستیت یا کو خودی ئافراندی و نه ژ نهبوونی دهیته چیکرن.

دی دوسییه کا گرنگ نازرینین پشی مه بهحسی کویکرنی کری کو زانا بهردهوامن لسهر تاقیکرنی خو دا بگههنه (کویکرنه رها)؛ نهری دی شین مروقی ژ مرنی خلاسکهن؟ نهری دی شین دهستی خو داننه سهر گیانی کو ژ لهشی دهرنه کهفیت؟

(نهفه ب چ رهنگان نابیت)، چاوا خودی ژیان ئافراندیه، وهها مرن ژی ئافراندیه، تا کو ههفسهنگی دروست ببیت {تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (۱) الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ (۲)} [الملك].

و مرن ئارامبوونه ژ نازار و نهخوشییین دونیایی.

دا بیننه بهرچاقین خو، نهخوهشک بئ سهروبهر بوویه ژ بهر ئیشهکی و دختور چ چارهسهریان بو نابینن، مرن دی هیٹ و بو وی بیته دلوقانییهک.

ویشتی خودایی مهزن قوناغین گهشهسهندنا کورپهی بهحسکری د زکی دایکی دا کو ب حهفت قوناغان را دهرباز دبیت دبیزیت: {ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَيِّتُونَ (۱۵)} و دبیزیت: {وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمْ الْخَالِدُونَ (۳۴)}.

ناقهرۆك

دەستپېك ۳

- مروڤ دناقېهرا ئافراندييان دا ۵
- دەستپېكا گوهرينان د لەشى مروڤى دا ۱۱
- پېشكەڤتتا نوژداريى ۱۴
- زاروڤوونا قەيسەريى ۱۷
- هاوئىن چاقى يىن نويسەك ۲۰
- گوهرينا ئەندامىن لەشى ۲۳
- چارەسەر كرنا نەزوڤكيى ۲۷
- زاروڤوونا شوشەى دا ۳۰
- زىدەبوونا جىمىكان ۳۳
- دەستكارى د ئەندازەيا بۆماوھى دا ۳۵
- كۆپىكرن د جىھانا پرووھك و گيانداران دا ۳۸
- سەر كەڤتتا كۆپىكرنا مروڤى و يا د دويڤ دا ۴۱
- سنۆرىن ھزر كرنا زانستى د ئىسلامى دا ۴۵

ئەرى كۆپىكرن دەستوۋەردانە د حەزا خودايى دا ۴۷

باشى و خرابيىن كۆپىكرنى ۵۱

كۆپىكرنا مەۋقان دىكەقندا ھەر ھەبۋويە ۵۵

ئەرى كۆپىكرن ۋى ل مەرنى دىگرىت؟ ۵۸

ناقەرۋك ۵۹